

2024-04-12

Kulturdepartementet

Ku2023/01197

Yttrande över betänkande SOU 2023:68 Aivan ko meitä ei olis ollukhaan/Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset

Inledning

Stiftelsen Norrbottens läns Arbetsstugor har fått möjligheten att yttra sig över slutbetänkandet från Sannings- och försoningskommissionens för tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Arbetsstugorna i Norrbotten lades ner 1954. Stiftelsen Norrbottens läns Arbetsstugor har sedan dess förvaltat de kvarvarande donationsfonderna samt inestående medel, gåvor och donationer. Stiftelsen ska enligt reglemente ha som ”huvudsaklig uppgift att bereda ungdom från Norrbottens län, företrädesvis från de bygder, där stiftelsens arbetsstugor varit inrättade, hjälp till utbildning, som motsvarar dess gåvor och fallenhet. Denna hjälp ska stiftelsen framför allt genom att- utöver eljest utgående bidrag av allmänna medel med stipendier, lån och ekonomiskt understöd bereda välartad ungdom tillfälle till teoretisk och praktisk utbildning för tilltänt yrke.”

Styrelsen har tolkat reglementet som att det framför allt är barn och ungdomar från Arjeplog, Arvidsjaur, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kiruna, Pajala, Övertorneå och Övertorneå kommuner som kan få bidrag från stiftelsen. När det kommer till att ge bidrag till studieresor, studiebesök, lägerskolor, kurser och projektverksamhet så tittar styrelsen på hur evenemanget kan gynna dessa barn och ungdomar och att syftet är att stödja ungdomars utbildning och deras sociala och kulturella utveckling.

Stiftelsen förvaltas av Länsstyrelsen i Norrbottens län och styrelseledamöter förordnas av Länsstyrelsen och Luleå stift. Detta yttrande hänger därför nära ihop med Länsstyrelsen Norrbottens och Svenska kyrkans yttranden och insatser.

Stiftelsens respons på slutbetänkandet

Stiftelsen Norrbottens läns Arbetsstugor välkomnar slutbetänkandet från Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset och är glada över att boken *Vår sanning och verklighet (Meän tottuus ja toelisuus)*, som delvis finansierats av stiftelsen, blev en del av slutbetänkandet. Boken är viktig för att bredare kunna sprida historien om vad livet på arbetsstuga kunde innebära och hur förödande det systematiska förtrycket varit för minoriteten. Skammen går i arv och kommer därför att leva kvar.

Stiftelsen har under kommissionens arbete haft stor nytta av att kontinuerligt fått följa arbetet. Stiftelsen har därför redan påbörjat arbetet med åtgärder i riktningen som rekommendationerna föreslår. Stiftelsen uppmanas att underlätta tillgången till arkivmaterial och rikta medel till studier som kan leda till att meänkieli främjas.

Stiftelsen har under sitt årsmöte 2024 diskuterat kommissionens slutbetänkande för att överväga vilka insatser som är närmast i tur:

- Färdigställa ny hemsida - hemsidan ska framföra en mer korrekt historisk återgivning och det ska på hemsidan tydliggöras hur man kan komma åt arkivmaterial.
- Utredda behov av ändring i reglemente och i riktlinjer för att kunna inrätta tydligare riktade stöd.
- Marknadsföra Stiftelsens intentioner på ett tydligt sätt så att rätt aktörer söker och beviljas stöd.